

شناسنامه ماده:

ساعات هفتگی	نوع واحد	واحد	نوع ماده	عنوان ماده	کد ماده	دوره		
۱	نظری	۱	تخصصی	مکاتب تفسیری ۲		کارشناسی		
							رشته	تفسیر
							روش تدریس	محاضره- مطالعات کتابخانه ای - کار در کلاس
							تعریف ماده	این ماده به بیان : ۱- نشأت تفسیر و مراحل تدوین آن می پردازد ، منهج و مقدار تفسیر نبوی را مورد بررسی قرار می دهد سپس منهج و مصادر صحابه و تابعین و نیز مدارس آنها را توضیح می دهد. ۲- منهج تفسیر روایی و درایی را مورد تجزیه و تحلیل قرار می دهد و نمونه ای از کتب روایی جهت استخراج منهج مؤلفین آن مورد تحقیق و تفحص قرار می دهد مانند تفسیر طبری ، ابن کثیر و غیره.
							اهداف ماده	۱- شناسی تاریخ تفسیر از عهد نبوی تا عهد تدوین. ۲- شناساندن جایگاه تفسیر نبوی و صحابه و تابعین. ۳- شناخت بزرگان تفسیر که تأثیر بسزایی در تفسیر داشتند. ۴- آشنا ساختن طلاب با نکات مثبت و منفی کتب تفسیر روایی. ۵- شناساندن تفسیر به رأی و جایگاه و شروط و اقسام آن.
							دستاورد آموزشی	بعد از تدریس این ماده طالب العلم قادر است: ۱- تاریخ تفسیری در هر عصر را بشناسد. ۲- به منهج تفسیری روایی و درایی پی ببرد. ۳- تصویری درست از کتاب های تفسیری هر دوره داشته باشد. ۴- موارد ضعف و قوت روایی منهج را شناخته و تأثیر آن در تفسیر را تشخیص دهد.

جدول ارزیابی و امتحانات:

ردیف	مورد	حداقل	حداکثر	توضیحات
۱	شناخت تاریخ تفسیر از عهد نبوی تا عصر تدوین و مراحل آن	٪۱۵	٪۳۰	
۲	بررسی منهج روایی و درایی	٪۲۰	٪۴۰	
۳	شناخت کتب منهج روایی	٪۱۰	٪۲۰	
۴	شناخت منهج مؤلفین تفسیر	٪۱۵	٪۳۰	

مراجع و مصادر:

<p>المرجع الرئیسی :</p> <p>التفسیر والمفسرون، د. محمد حسین الذهبی، الطبعة السابعة، مكتبة وهبة، القاهرة، ۲۰۰۰ م.</p> <p>مراجع فرعیة :</p> <p>۱-تعریف الدارسین بمناهج المفسرین، د. صلاح عبدالفتاح الخالدي، الطبعة الثالثة، دار القلم، دمشق، ۲۰۰۸ م</p> <p>۲- مناهج المفسرین، د. أحمد بن محمد الشراوی، مكتبة الرشد ، الرياض ۱۴۲۵هـ.</p> <p>۳- الدراسات فی التفسیر ومناهجه، أ. د. عیادة الکیسی، الطبعة الأولى، جائزة دبي الدولية للقرآن الکریم، ۱۴۳۴هـ - ۲۰۱۳ م</p> <p>۴- مناهج المفسرین، لمنیع بن عبد الحلیم محمود (المتوفی: ۱۴۳۰هـ) دار الکتب المصری، القاهرة، ۱۴۲۱ هـ - ۲۰۰۰ م.</p>
--

- ۵- التفسیر اللغوی للقرآن الکریم، د مساعد بن سلیمان بن ناصر الطیار، دار ابن الجوزی، الرياض، ۱۴۳۲هـ.
 ۶- اتجاهات التفسیر فی القرن الرابع عشر، أ. د. فهد بن عبد الرحمن بن سلیمان الرومی، الطبعة الثالثة، مؤسسة الرسالة، بیروت، ۱۴۱۸هـ.
 ۷- المفسرون مدارسهم ومناهجهم، د. فضل حسن عباس، الطبعة الأولى، دار النفائس، عمان، ۲۰۰۷ م.

سرفصل های ماده:

جلسات هفتگی	موضوعات	مقرر تدریس
۱	المنهج اللغوی فی التفسیر وأشهر ما ألف فیہ، الإمام الفراء ومنهجه فی التفسیر.	التفسیر اللغوی للقرآن الکریم (۱۸۳-۲۵۵)، مناهج فی التفسیر (۴۵-۵۷)، دراسات فی التفسیر ومناهجه (۳۳۲-۳۴۵)، مناهج المفسرین (۲۳-۲۹)
۲	التفاسیر الفقهیة، أهم کتبهم، الإمام القرطبی ومنهجه فی التفسیر.	التفسیر والمفسرون (ج ۳/۲-۳۴۸)، بحوث فی أصول التفسیر ومناهجه (۹۱-۹۴)
۳	تعریف التفسیر العلمی، تاریخ التفسیر العلمی، التفسیر العلمی بین المؤیدین والمانعین وأدلتها، ضوابط التفسیر العلمی، أنموذج من التفسیر العلمی وأهم المصادر والمراجع فیہ.	التفسیر والمفسرون (ج ۳/۲-۳۴۹)، بحوث فی أصول التفسیر ومناهجه (۹۵-۹۹)، اتجاهات التفسیر فی القرن الرابع عشر (ج ۲/ ۵۴۵-۶۳۸)
۴	التفسیر بالرأی المذموم (الفرق المبتدعة، المعتزلة وأصولهم) ، تعریف بکتاب الزمخشری، ومنهجه فیہ.	بحوث فی أصول التفسیر ومناهجه (۸۰-۸۵۹۹)، تعریف الدارسین بمناهج المفسرین (۴۹۳-۵۳۱)،
۵	الشیعة وموقفهم من تفسیر القرآن، (الزیدیة والاسماعیلیة والامامية) والتعریف بأهم کتبهم ، نموذج من تفسیرهم	التفسیر والمفسرون (ج ۵/۲-۱۷۵)، تعریف الدارسین بمناهج المفسرین (۵۰۶-۵۱۱)، اتجاهات التفسیر فی القرن الرابع عشر (ج ۱/ ۱۸۳-۲۸۰)
۹ و ۸	الخوارج وأهم کتبهم ، نماذج من تفسیرهم، (منهج أطفیش فی همیان الزاد إلى دار المعاد) الصوفیة وأهم کتبهم، المنهج الإشاری (تعریفه، ضوابطه)، أشهر ما ألف فیہ، منهج سهل تستری فی تفسیر القرآن العظیم.	تعریف الدارسین بمناهج المفسرین (۵۲۲-۵۲۶) دراسات فی التفسیر ومناهجه (۳۰۶-۳۳۱)؛ التفسیر والمفسرون (ج ۲/ ۲۲۲-۳۰۰)، اتجاهات التفسیر فی القرن الرابع عشر (ج ۱/ ۲۸۱-۴۱۲)
۱۰	مناهج التفاسیر المعاصرة، أشهر التفاسیر المعاصرة، ابن عاشور ومنهجه فی التفسیر. أضواء البیان الشنقیطی.	دراسات فی التفسیر ومناهجه (۳۴۵-۳۵۴)؛ التفسیر والمفسرون (ج ۲/ ۳۶۳-۳۷۰)، اتجاهات التفسیر فی القرن الرابع عشر (ج ۱/ ۱۲۲-۱۴۸)
۱۱	المدرسة العقلیة الاجتماعیة، تفسیر المنار (محمد رشید رضا وشيخه محمد عبده)	التفسیر والمفسرون (ج ۲/ ۴۰۱-۴۳۳) - المفسرون مدارسهم ومناهجهم (۱۳-۴۰ و ۸۹-۱۰۰)، اتجاهات التفسیر فی القرن الرابع عشر (ج ۲/ ۷۰۵-۸۵۵)
۱۲	الاتجاه الموضوعی فی التفسیر، تفسیر فی ظلال القرآن لسید قطب، الأساس فی التفسیر لسعيد حوی.	المفسرون مدارسهم ومناهجهم (۳۶۰-۴۵۷) تعریف الدارسین بمناهج المفسرین (۵۹۶-۶۱۷) دراسات فی التفسیر ومناهجه (۳۶۰-۳۶۳)، اتجاهات التفسیر فی القرن الرابع عشر (ج ۳/ ۹۸۹-۱۰۵۱)